

7/494
6K 11

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
CUMHURBAŞKANI
YARDIMCILIĞI
Tarih: 07.11.2018
Sayı: -120.07-E.00000378362

E.00000378362

T.C.
CUMHURBAŞKANI YARDIMCILIĞI

GÜNLÜDÜR

Sayı : 13717388-610-E.129368

Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 20/09/2018 tarihli ve 43452547120.07-354331 sayılı yazınız.

Gaziantep Milletvekili Sayın İrfan KAPLAN tarafından Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı Makamına tevcih edilen [7/494] esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fuat OKTAY
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

Ek : Önerge Cevabı (3 sayfa)

Not: Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu kapsamında güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
CUMHURBAŞKANI YARDIMCILIĞI

EK

Önergeyi Veren Milletvekili: İrfan KAPLAN

Gaziantep Milletvekili

Önerge Esas No : 7/494

YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Dünya genelinde ülkelerin basın ve ifade özgürlüğü durumuna ilişkin nesnel değerlendirme yapma yetkisine sahip devletler üstü bir otorite bulunmamaktadır. Bu konuda Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü ve Freedom House gibi uluslararası bazı sivil toplum örgütleri yıllık endeksler yayımlamaktadır.

Batı merkezli kuruluşlar tarafından hazırlanan bu endeksler, basın özgürlüğü kavramını Batı merkezli ele almakta olup, ülkelerin içinde bulundukları özgün koşulları göz ardı etmektedir. Ruanda, Brunei ve Belarus gibi ülkelerin gerek medya sektörlerinin büyüklükleri gerekse bu ülkelere ilişkin sağlıklı verilerin nasıl temin edildiği ve Türkiye gibi devasa bir medya sektörüne ve çeşitliliğe sahip ülkeyle nasıl kıyaslandığı bilinmemektedir.

Türkiye’de ulusal ve yerel düzeyde yayın yapan, 1.944 basın yayın kuruluşu bulunmaktadır. 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası OHAL Kararnameleri ile terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin Milli Güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu tespit edilen 121 basın yayın kuruluşu kapatılmıştır.

Ülkemizde yasa koyucu tarafından gazeteciye özel bir önem verilmiş ve gazetecinin hukuki durumu İş Kanunu dışında ayrı bir kanun ile düzenlenmiştir. 5953 sayılı “ Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun” ile gazetecilerin çalışma hayatına ilişkin özel hükümler öngörülmüştür. Söz konusu Kanun, Anayasa ile güvence altına alınan “ Çalışma ve sözleşme hürriyeti” kapsamında gazeteci ile işveren arasındaki ilişkileri belirlemekte olup, gazetecilerin işe girmeleri ve işten ayrılmaları hususu, anılan Kanun çerçevesinde gerçekleşmektedir.

İfade ve basın özgürlüğü ile insan hakları alanında 15 yıl içinde yaşanan önemli gelişmelerin itici gücü, Avrupa Birliği üyelik süreci ve 2002 yılından itibaren görev yapan

reformcu hükümetler olmuştur. 1999 yılında gerçekleşen ve AB üyesi devlet ve hükümet başkanlarının katıldıkları Kopenhag Zirvesi'nin ardından Türkiye'ye "aday ülke" statüsü verilmiş ve 2005 yılında AB'ye katılım müzakerelerine başlanmıştır. AB'ye aday ülkeler için bir tür yol haritası niteliği taşıyan ve üyelik için alınması gereken önlemleri içeren Katılım Ortaklık Belgesi sonucunda ülkemizde "AB Uyum Yasa Paketleri" adı verilen bir dizi reform çalışmasına girişilmiş ve bu paketlerde "Siyasi Kriterler" ana başlığı altında ifade özgürlüğü alanını da içine alan kapsamlı değişiklikler yapılmış ve ulusal mevzuatımız AB müktesebatıyla uyumlulaştırılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede atılan adımları şöyle özetlemek mümkündür:

- Basın özgürlüğü de dahil temel özgürlüklerin ihlali durumunda, ihlale uğrayan kişilerin hakkını araması için Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu açılmıştır.
- 2004 yılında basın özgürlüğünün, onu kullananlar açısından bir özgürlük olduğu kadar birey ve kitleler açısından da temel bir hak niteliğinde olduğu bilinciyle yeni bir Basın Kanunu hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur.
- Basın ve yayın özgürlüğünün genişletilmesi amacıyla soruşturmanın gizliliğini ihlal ve adil yargılanmayı etkilemeye teşebbüs suçları yeniden düzenlenmiştir.
- İfade hürriyetiyle ilgili suçların tamamına, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağı kuralı koyulmuştur.
- Kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkmaması halinde, yapılan açıklamaların "suçu ve suçluyu övme" suçunu oluşturmayacağı yönünde düzenleme yapılmıştır.
- Basın ve yayın yoluyla işlenen suçlarda dava açılabilmesi için öngörülen süre uzatılmıştır.
- TCK'nın 301. ve 299. maddelerinden soruşturma açılması için Adalet Bakanından izin alma şartı getirilmiştir.
- Basın yoluyla işlenen suçların soruşturulması, kavuşturulması ve kesinleşmiş cezaların bir defaya mahsus ertelenmesini sağlayan düzenlemeler yapılmıştır.
- 2005 yılında yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu ile basın yoluyla "intihara teşvik", "hakaret", "Cumhurbaşkanına hakaret", "Devlete karşı savaşa tahrik" suçlarının işlenmesi durumunda öngörülen 1/3 oranında ceza artırımı kaldırılmıştır.
- Basın araçlarının suç aleti gerekçesiyle zapt ve müsadere edilemeyeceği Anayasal kural haline getirilmiştir.

- Üçüncü Yargı Paketi olarak bilinen ve 5 Temmuz 2012 tarihiyle yürürlüğe giren Kanun ile ifade hürriyeti ve basın-yayın özgürlüğü kapsamında, ileriye yönelik yayın durdurma cezaları kaldırılmıştır.
- Geçmişte alınmış binlerce yayın yasaklama, toplama ve el koyma emri kaldırılmıştır.